

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023**

өзіндік қарқыны, оқу материалын қабылдау және игеру тәсілі, даму деңгейі бар. Бұл дегеніміз, оқушының сабақта өзін - өзі жүзеге асыруының шарттары келесі шарттар болып табылады: 1) танымдық мүмкіндіктерді, есте сақтау, ойлау ерекшеліктерін есепке алу; 2) оқу материалын игерудің ыңғайлы жылдамдығы; 3) қолда бар білім қорын есепке алу; 4) ақпаратты қабылдау және беру ерекшеліктерін есепке алу; 5) оқу бөлігінің қайталану қажеттілігін есепке алу материал.

Біздің жүйеміздің алдына қоятын міндеттер: бейімдеп оқыту арқылы ерекше білім еру қажеттілігі бар оқушылардың танымдық қабілеттерін арттыру, оқушыны сабақта негізгі және қосымша негізгі материалдармен қамтамасыз ету; оқушының сабаққа дайындық дәрежесін анықтау; сабақта оқыту; оқушының тапсырмаларының орындалуын бақылауды ұйымдастыру; оқушылардың білімін тексеруді ұйымдастыру; бақылау нәтижелерін талдау. Адаптивті интеллектуалды оқыту жүйесін құру үшін біз оқушының жеке факторларын, психологиялық ерекшеліктерін, жеке білімін ескереміз, яғни оқушының моделіне сүйенеміз [5].

География сабақтарындағы оқушылардың ақыл-ой белсенділігі көбінесе мұғалімнің оқу материалын қалай ұсынатынына және оқушылардың оқу іс-әрекетін қалай ұйымдастыратынына байланысты. Оқу іс-әрекетіне деген көзқарасты қалыптастыруда зерттелетін материалдың мазмұны, оның жаңашылдық дәрежесі маңызды. Танымдық белсенділікті белсендірудің тиімді әдісі-оқушылардың зерттелетін құбылыс пен ғылыми тұжырымдама туралы идеялары арасында қайшылықтар тудыру. Әңгімелесу кезінде мұғалім оқушының ой-өрісін оятып, оның танымдық іс-әрекетін дамытатын сұрақтар қоюы керек.

Осылайша, адаптивті білім-бұл оқушының жеке қабілеттері мен қажеттіліктерін ескеруге бағытталған заманауи тәсіл. Электрондық оқыту орталары білім беру саласында көбірек қолданыла бастады, дәл осы процесс ақпараттық және педагогикалық технологиялар білім беру субъектілері мен оқу іс - әрекетінің жаңа ақпараттық технологияларды қолдана отырып, сәтті өзара әрекеттесуін қамтамасыз ететін тәжірибеде адаптивті білім беруді мүмкін етеді. Бұл білім беру процесінің бейімделуін қамтамасыз етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Палмэр Д. Концептуальные основы бихевиоризма Скиннера // Вестник новосибирского государственного университета. Серия: Психология. – 2013. – № 2. – С. 90-113.
2. Самофалова М.В. Адаптивное обучение как новая образовательная технология // Гуманитарные и социальные науки. Южный федеральный университет. С. 3-7.
3. Кречетов И.А. Принципы реализации технологии адаптивного обучения // Современное образование: проблемы взаимосвязи образовательных и профессиональных стандартов: матер. международ. науч.-методич. конф. Томск, 2016. С. 116-118.
4. Лежнина Л.В. Индивидуальный образовательный маршрут как инновация в профессиональной подготовке // Стандарты и мониторинг в образовании. 2009. №2. С. 21-25.
5. Туринова Н.П. Алгоритм построения личностной траектории обучения // Образование в современной школе. 2006. №4. С.48-54.

ӘӨЖ:911.2(574)075

«ГЕОГРАФИЯ» ПӘНІ БОЙЫНША ТАБИҒАТ КЕШЕНДЕРІНЕ ӘСЕР ЕТЕТІН АНТРОПОГЕНДІК ФАКТОРЛАР ТАҚЫРЫБЫНДА БІЛІМ БЕРУ ӘДІС ТӘСІЛДЕРІ

Турсынбек Жанбота

Tursunbekzanbota@gmail.com

«Б01524- география мұғалімдерін даярлау» мамандығының 3 курс студенті

«География» пәні бойынша 9 сыныпта география ғылымының қазіргі заманауи зерттеу мәселелерін анықтауда зерттеу нәтижелерін академиялық формаларын ұсынуға, географиялық терминдердің мағынасын түсіндіруде оқып үйренуде білім берудің жаңа әдістерін кеңірек пайдаланылады. Қазақстанның ірі физикалық географиялық аудандары тақырыбына талдау жасау. Тақырыптың мақсаты Жұмыстың мақсаты: антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне тигізетін әсерін зерттеу (жергілікті) Зерттеу 02.03.2023 жылы ауданы №38 Мектеп лицей мектебінде жүргізілді. Зерттеуге 20 оқушы қатысты. Зерттеуге қатысушылар ақпараттандырылған келісімдерін берді. Оқушылардан сауалнама, ауызша сұрақ-жауап алынды. Оқушылармен сабақта амандасу, түгелдеу, психологиялық жағымды ахуал туғызу.

Сынып оқушыларын 2 топқа бөлдім. Оқушыларды сыни тұрғыдан ойландырту үшін әдісі арқылы оқушыларға доп лақтыра отырып сұрақ қойып шықтым. Мәтінмен жұмыс «Дескриптор» әдісі де қолданылды. (Оқушылар тақырыпты арнайы таратылған және арнайы слайдтардың көрсетілімі арқылы өздігінен оқып, түсінеді, керегін өзіне жазып алады, есінде сақтайды, топпен талқылап пікірлеседі.) (1. 54)

Ширату жаттығуы: Оқушыларды сыни тұрғыдан ойландырту үшін «Ой қозғау» әдісі арқылы сұрақ қоямын. Осы сұрақтар арқылы сабақтың тақырыбын айқындаймын.

Жер ғаламшары-кеме, ал адамзат оның шолушысы. Кеме апатқа ұшараса, адамзатты аман сақтау үшін бірінші жер ғаламшарын, сондағы табиғатты сақтауымыз керек. Табиғат адамсыз өмір сүре алады, ал адам табиғатсыз өмір сүруі мүмкін емес. (2.37)

Антропогендік факторлар әсер ету сипатына қарай бірнеше түрге бөлінеді.

Адам табиғатқа дос та және жау да бола алатынын кесте арқылы түсіндіремін.

Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға тигізетін әсерлері. Радиактивті сәулелер, көліктен бөлінген зауытын бөлінген түтін, нитраттардың әсері және тағы да басқа.

"Спираль" әдісі арқылы оқушылар антропогендік факторлардың ғаламшарға әсерін талқылайды, оған мысал келтіреді (жоғарыдағы сурет бойынша).

Оқушыларға «Дескриптор» әдісі қолданылды.

Топтық жұмыс

Білім алушы:

1. Антропогендік факторға сипаттама бере алады.
2. Антропогендік ландшафтты талдай алады.
3. Өзгертілген ландшафт түрлері қалай пайда болатынын айта алады.

Тапсырма орындалып болғасын, топтар өз аудандары бойынша ақпараттарымен өзге топтармен бөліседі. (4.63)

Зерттеу нәтижелері. Зерттеу нәтижелерін жан-жақты талдау нәтижесі бойынша атропогендік фактор туралы оқушылардың 18 (90%)-ы білсе, 2 (10%) оқушы білмейтін болып шықты .

Сурет 1 Антропогендік факторлар туралы білесің бе?

Дескриптор әдісі нәтижесіне сәйкес оқушылардың 70% оқушы өте жақсы жауап берді, ал оқушылардың 20% жақсы, 7% қанағаттандырылған, 3% оқушы нашар жауап берді.

Сурет 2 Дескриптор әдісі бойынша антропогендік факторларды анықтау

Қорытынды: табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар Осы сабақ барысында дескриптор ,фишбаун әдістерін және де карта,атласпен жұмыс жасау арқылы оқушылар тақырыпты тереңірек түсініп, өте жоғары деңгейде меңгеріп шықты. Диаграммаға сәйкес сыныптың 70% ы сабаққа өте белсенді , 20 % ы жақсы, 7 % ы қанағаттанарлық , 3% ы нашар қатысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қаратабанов Р.Ә -Қазақстан географиясы. Жалпы білім беретін мектептің 9 – сынып оқушыларына арналған /Р.Ә. Қаратабанова, А.А Саипов, Б.Х Балғабаева, Қ.Т Сапаров 1-бөлім Алматы кітап баспасы 2019 (76-80 б)

2. Т.А.Акимова, Т.М.Копжасарова, З.Т.Кашкенова, Г.У.Дарменова «Разминки для тренингов» АОО НИШ ЦПМ, Астана, 2015 2 (87-91бет)

3. А.Х.Әлімов «Оқытудағы интербелсенді әдіс-тәсілдер» Астана «НЗМ»ДББҰ, 2014 3(48-52 бет)

4. А.Т. Нұржанова «Формирование коммуникативных умений в контексте уровневых программ курсов повышения квалификации педагогов» АОО НИШ ЦПМ, Астана, 2015 (108-120 бет)

УДК 556.5

ОПРЕДЕЛЕНИЕ МИНЕРАЛИЗАЦИИ ВОД И МЕТОДЫ ЕЕ РАСЧЕТА

Тәжікбай Дана Ерболатқызы

dana377011@gmail.com

Студентка Факультета естественных наук
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Научный руководитель – М. Аралбекова

Минерализация – это суммарное содержание минеральных веществ в воде, определенных при химическом анализе. Минерализация обычно выражается в мг/дм³ или ‰ (промилле). К минеральным веществам, содержащимся в воде, относятся кальций, магний, калий, натрий и многие другие микроэлементы.

Значение минерализации воды заключается в том, что она может оказывать влияние на здоровье человека и качество жизни. Некоторые минералы, такие как кальций и магний, являются необходимыми для здоровья костей и сердца. Они также помогают регулировать уровень кислотности в крови и улучшают пищеварение.

Однако существуют определенные требования к качеству воды, которые включают в себя и требования к значению минерализации воды. Эти требования исходят из того, что воды, которые содержат большое количество солей, оказывают отрицательное влияние на растительные и животные организмы, качество производственной продукции, а также на сам процесс производства, так как соли могут вызвать образование накипи, коррозию и засоление почв. В соответствии с гигиеническими требованиями минерализация вод не должна превышать значения 1000 мг/дм³.

В гидрологии же минерализация воды используется для оценки качества воды, а также для определения пригодности воды для различных целей, таких как питьевое потребление, промышленность, сельское хозяйство и т. д.

Минерализация воды зависит от многих факторов, например, климатические условия, геологическая структура почвы и грунта, процессы, связанные с тектоникой литосферных плит, а также от воздействия человеческой деятельности. Воздействие антропогенной деятельности сказывается на минерализации воды при использовании удобрений и химических веществ в сельскохозяйственной и промышленной сферах.

В гидрологических исследованиях минерализация воды может быть определена с помощью различных методов, например, методом кондуктометрии или хроматографии.

Для классификации вод по минерализации Алекина О. А. предложил наиболее простой и понятный вариант типологии, где выделил три типа вода в зависимости от величины минерализации.

- Первый тип – гидрокарбонатные. К ним относятся в основном пресные воды.
- Второй тип – сульфатно-хлоридные. К ним относятся солноватые и соленые воды.